

**Matr. nr. 1t og 4h af Vandel. (Nedrevet).
Nordre Ringvej, Erhvervspark Vandel.
"Englændergården"**

Landbrugsejendommen matr. nr. 1t og 4h af Vandel blev i 1917 udstykket dels fra matr. nr. 1d og dels fra matr. nr. 4g 4 r, Vandel og opført af Søren Pedersen Bremer. Søren Pedersen Bremer havde først ejet matr. nr. 1d, men boede ved udstykningen på matr. nr. 4g og 4r, som han kaldte Bremersminde.

Han opførte den nye ejendom til sin søn Hans Laursen Pedersen, født 14/10 1891 på matrikel 1d.

1917

Hans Laursen Pedersen

Hans Laursen Pedersen giftede sig 31/5 1918 med Mette Marie Pedersen, datter af Anders Andersen Pedersen og hustru Mette Marie Pedersen af Frederikshaab.

Mette Marie Pedersen var født 2/6 1891 i Lejrskov Sogn.

Ved folketællingen i 1930 så familien således ud:

Vandel (opslag 34)

Hans Laursen Pedersen født 19/11 1891 i Randbøl Sogn, hufader, landbrug

Mette Marie Pedersen født 2/6 1891 i Lejrskov Sogn, husmoder

Maren Pedersen født 31/7 1919 i Randbøl Sogn, barn

Anna Pedersen født 4/2 1924 i Randbøl Sogn, barn

Laurids Pedersen født 29/5 1927 i Randbøl Sogn, barn

Frederik Nissen født 29/5 1913 i Randbøl Sogn, medhjælper.



Ejendommen set fra sydøst fotograferet fra kommunevejen.



Luftfoto over området fra 1945. Ejendommen ses lidt til højre og over midten, næsten omgivet af skov. Ejendommen lidt til venstre herfor, syd for vejen er Bremersminde, hvor faderen Søren Pedersen Bremer boede. I fortsættelse af vejen mod øst anes tomten af ejendommen matr. nr. 1d, som var revet ned på dette tidspunkt. Foto: Geodætisk Institut.

1944

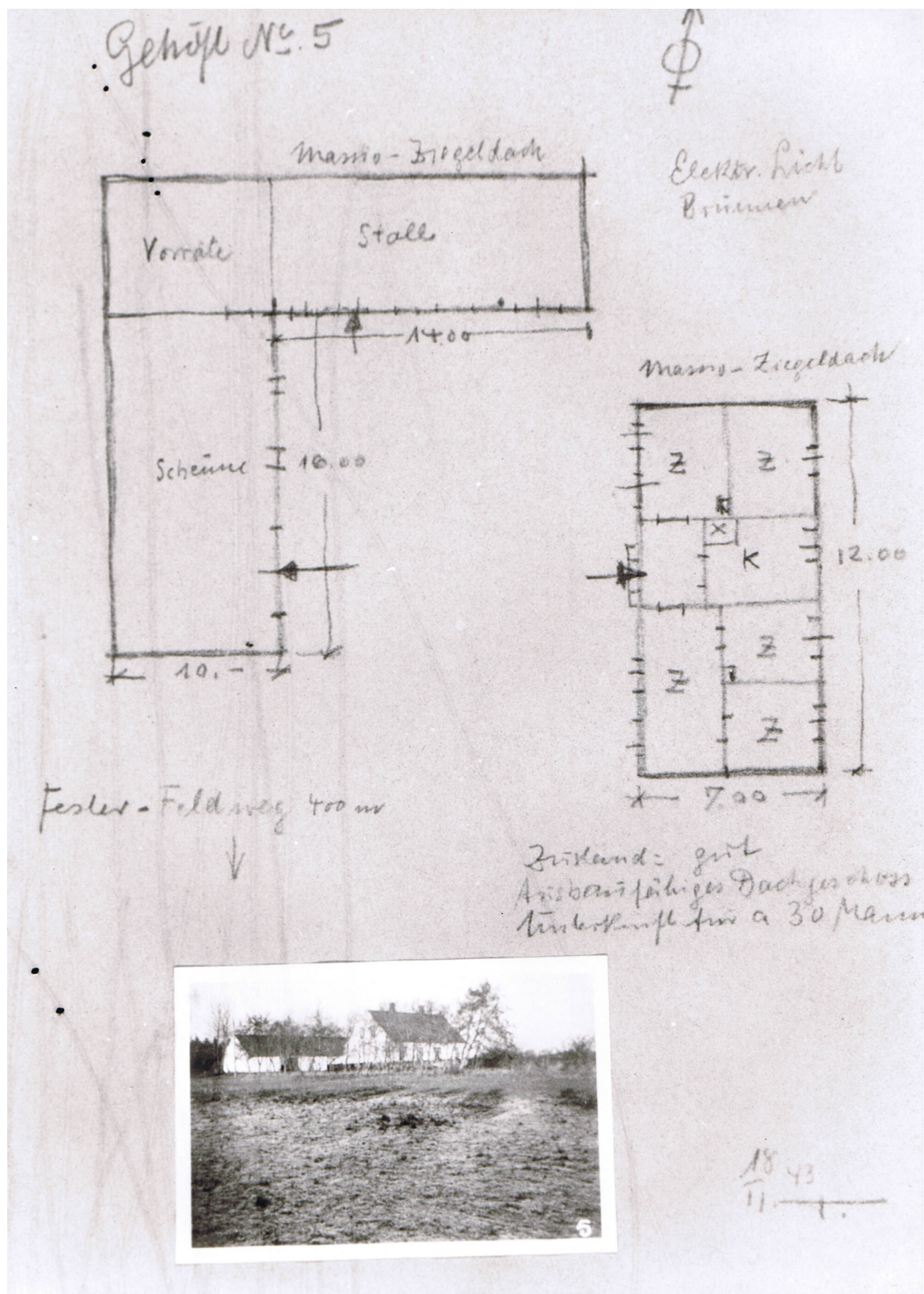
Besættelsen.

Ejendommen blev, i lighed med mange andre ejendomme og huse i omegnen, beslaglagt af den tyske besættelsesmagt for at give plads til den påtænkte militære tyske flyveplads syd for Vandel. I det sene efterår 1943 blev de berørte ejendomme beskrevet og fotograferet af Baurat (vicebygningsinspektør) Hermann Sülling og omkring årsskiftet 1943/44 fik ejendommenes ejere at vide, at deres ejendom var beslaglagt. I slutningen af januar 1944 fik de fleste af dem brev om, at de skulle fraflytte deres hjem, mange af dem allerede 8. marts. Der afgjordes ved forhandling, om man ville medtage besætning og løsøre helt eller delvis ved fraflytningen. Erstatning for såvel fast ejendom, som løsøre blev betalt af den danske stat. Samtidigt udfærdigedes en såkaldt tilbagekøbsklausul, som skulle træde i kraft, hvis ejerne senere kunne købe netop deres ejendom tilbage, når krigen engang var slut.

Det sidste blev ikke aktuelt for Hans Laursen Pedersen, idet ejendommens bygninger lå indenfor det område, som efter krigens ophør blev tildelt den nyoprettede danske Flyvestation Vandel.

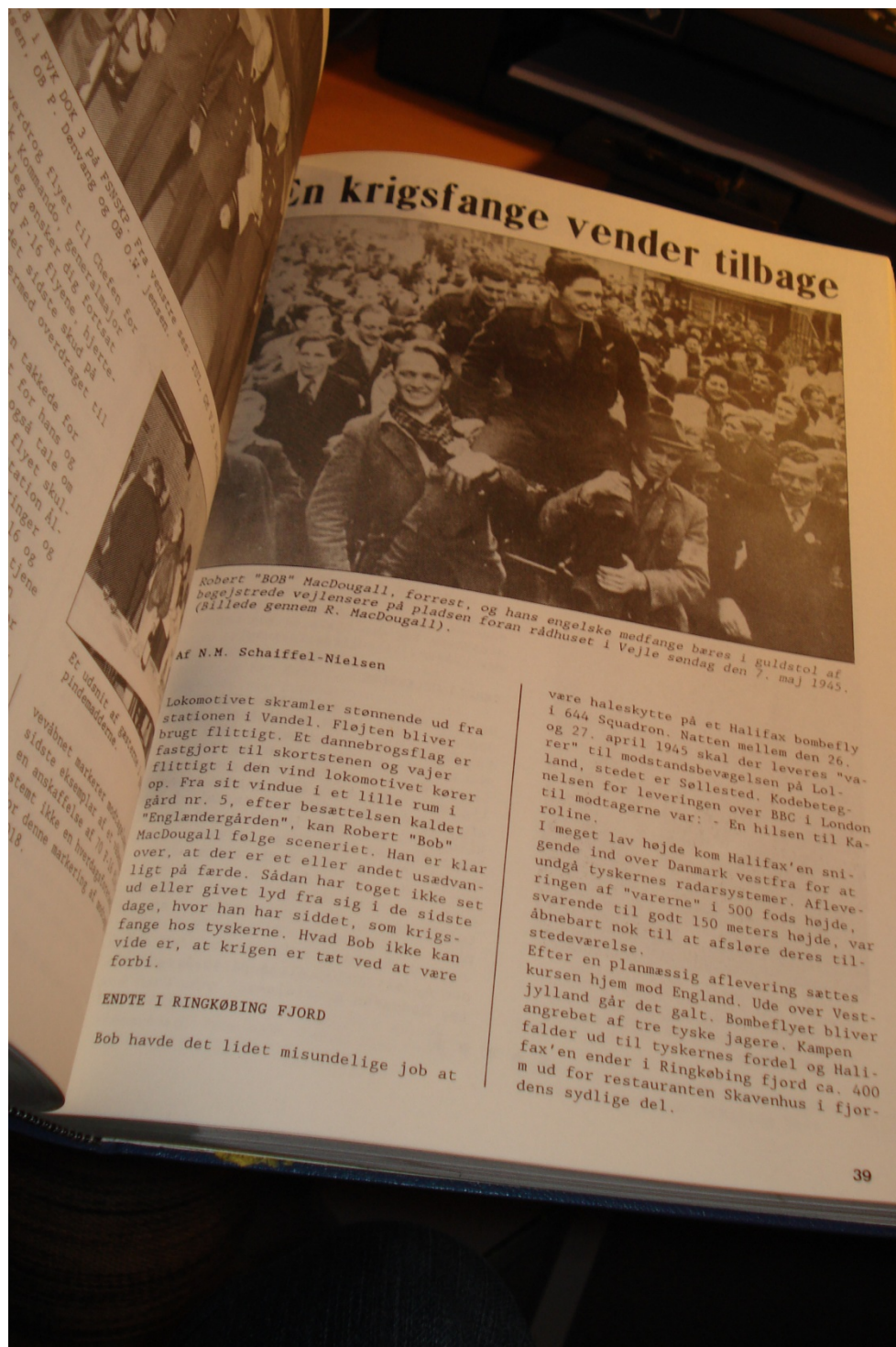
Ejendommen blev tildelt tysk nr. 5

Hans Laursen Pedersen og familie flyttede til Hejnsvig.



Den tyske skitse med foto af ejendommen fra 1943. Der ses af notaterne, at bygningerne var i god tilstand med indlagt elektrisk lys og faste tage overalt. Der var 400 meter til den faste vej. Under krigen blev gården ombygget til underbringelse af tysk mandskab med tilhørende forplejningsområde og depoter.

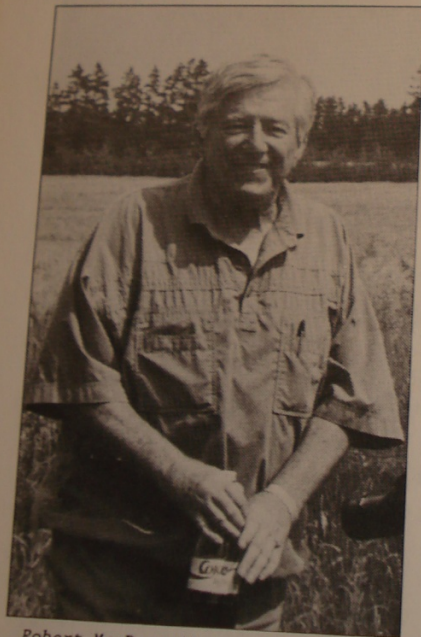
Desuden blev stedet anvendt til flyveledelse med tilhørende vejrtjeneste. Gården blev senere benævnt "Englændergården". Årsagen hertil ses af nedenstående beretning.



HJÆLP FRA DANSKERNE

Flyet ligger på meget lavt vand. Mellem 50 og 80 cm er dybden på stedet. Alle overlever nedlandingen. To af besætningsmedlemmerne bliver huset af folk fra Vostrup. Tre bliver taget til fange af tyskerne. Bob er så heldig at blive samlet op af Valdemar i hans robåd. Han overnatter hos den i dag 82 årige Valdemar og sætter dagen efter kursen østover til fods, målet er Sverige. Så langt nåede Bob aldrig. Han ved ikke præcist, hvor han blev taget til fange, men fanget blev han og indsat på gård nr. 5 på Fliegerhorst Vandel, hvor der i forvejen sad et engelsk besætningsmedlem.

Han fortæller, at tyskerne på Vandel ikke just var kærlige overfor ham og hans medfange. Behandlingen var dog ikke direkte dårlig og maden var der ikke noget i vejen med.



Robert MacDougall, idag jesuiterpræst i den katolske kirke i Toronto, Canada, fotograferet under sit meget korte ophold på Flyvestation Vandel. (foto s-n).

BEFRIELSEN

Søndag den 7. maj 1945 kom 9. kompagni af modstandsbevægelsen i Vejle til tyskerne til at smide nøglerne her til ham, og bede ham om at lukke sin engelske kollega ud. I triumf blev begge ført til Vejle og modtaget på rådhusets balkon, men fandt sig ikke til pladsen foran rådhuset.

GENSYNET

Alt dette ligger nu 44 år tilbage. Tirsdag den 20. juni genså Bob Flyvestation Vandel. - Det er svært at genkende tingene, sagde han. Det hjalp dog lidt, da han blev ført ud til det sted, hvor gård nr. 5 havde ligget, og fik vist de betonstillinger tyskerne havde opført der. Ikke mindst kunne han huske bunkeren med kanontårnet, - jo det er rigtigt, det må være her, selv om jeg synes, at jernbanen burde ligge nærmere, men det er jo så lang tid siden. Gensynet med Lolland, Vandel og Skaven var kommet istand gennem Københavns Kristne Radio og TV-station. Chefen for TV-stationen Birger Lind spiste middag med en kollega i Canada. Kollegaen var igang med at lave et program med en engelsk pilot, som gerne ville takke danskerne for den hjælp de gav ham under krigen. Så rullede laven.

SÆRLIG OPLEVELSE

Det var en særlig oplevelse at tage imod Bob. Ikke mindst fordi forfatteren til denne artikel i sommeren 1945 sammen med sin far var ude at se vraket af flyet, der for en knap 5-årig var utrolig stort. Det blev ikke mindre sælsomt af, at Bob's historie var en del af det kildemateriale, som lå til grund for bogen "De tog vore hjem - Flyvestation Vandel 1943-60" som forfatteren udgav for snart to år siden. Bob's historie vil blive sendt i Torontos fjernsyn, men forventes også at blive sendt i dansk TV over TV-2. Såvidt producenten oplyser skal det ske den 4. maj 1990, altså på 45-års dagen for Danmarks befrielse.

* * * * *

TFW

af KN A.B.

INDLEDNING

I slutnin

SEP 1989

mando (FT

velse TFW

rettes og

indrette

peration

Oksbøl e

FTK i om

tyske og

nomenhed

Disse et

varnsen

Nærluft

ployere

Oksbøl

som fre

det. Sa

styret

trol Ce

en". De

tet si

mod no

NORRE

sesomr

sig la

Efter krigen opgjordes lodsejernes stilling af Indenrigsministeriets Afviklingsudvalg, som i Registrering af Vejle og Ribe Amter, Beskrivelse af Flyveplads Vandel, beskriver Hans Laursen Pedersen ejendom således:

Matr. nr. 1t og 4h Vandel

Ejer Hans L. Pedersen

Areal 354650 kvm.

Vederlag 54.250 kr.

Landejendom (480 kvm) oprindeligt 3-længet, nu ombygget til belægning, ca. 60 md m. forplejningsområde og depoter. Stuehuset forlænget ca. 10 m i hver ende, udvidet i bredden. Bygning udv. Pudset, cementtagsten. Bygningerne ret nye, god stand. Bekosteligt at ombygge til landejendom.

Opført bag gården: Jordbunker ca. 5x10 m og en påbegyndt muret hvælvning ca. 4x10 m, fundament ca. 1,5 m i jord.

Skyttegrave omkring hele gården til bunker og kanontårn og en 20 mm kanonkrans m. tilhørende betonrum (4x4m) under jorden.

Have forsømt. Gården bebos af tyskere.

Gårdens bygninger blev revet ned omkring 1950 og tomten tilplantet.

Kilder og henvisninger:

Randbøl Sogns Museumsforening og Lokalarkiv

Randbøl Sogn gennem tiderne, 1983

Geodætisk Institut

N.M. Schaiffel-Nielsen

Folketællinger

Kirkebøger